

Sygn. akt II C 15/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach Wydział II Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Sławomir Łabuz

Protokolant: Izabela Kucza

po rozpoznaniu w dniu 2 lutego 2016 roku w Rybniku

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko G. B.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda Z. K. na rzecz G. B. kwotę 617 zł (sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt: II C 15/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25.11.2014 r. powód Z. K. domagał się zasądzenia od pozwanej kwoty 3500 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Wskazał, iż na jego zlecenie pracownicy uniwersytetu stworzyli 4 poziomy nauki języka włoskiego metodą bezpośrednią a jedną z tych części - libro 1 który jest pierwszym stopniem kursu - odnaleziono na koncie powódki „chomikuj.pl”. Podniósł, iż dochodzona kwota stanowi odszkodowania za naruszenie przysługujących mu praw autorskich. Wynika ona z wysokości opłaty związanej z udzieleniem licencji wyrażającej zgodę na wykorzystanie i dalsze rozpowszechnianie utworów do których posiada prawa autorskie. Wartość licencji w kwocie 3.500 zł na rozpowszechnianie podręcznika obliczył w ten sposób, iż przyjmując, iż jeden podręcznik o wartości 59 zł wystarcza na od 8 do 10 miesięcy nauki a w roku szkolnym powstanie 6 grup językowych po 10 osób każda z nich, to koszt zaopatrzenia w podręczniki każdego uczestnika kursu to kwota 3540 zł. Stąd też powód obliczył wartość licencji na 3500 zł. Wskazał, iż w sprawie toczyło się postępowanie karne.

W odpowiedzi pozwana zarzuciła, iż postępowanie karne wyrokiem z dnia 22.09.2014 r. warunkowo umorzono. Nie jest to natomiast skazujący wyrok którym Sąd byłby związany. Nadto, powód nie posiada legitymacji czynnej do dochodzenia roszczenia. Pozwany nabył autorskie prawa majątkowe odnośnie materiałów do nauki języka włoskiego dopiero od 4 października 2013 r. natomiast zarzuty dotyczą 7 grudnia 2012 roku. Sama pozwana nigdy zaś nie korzystała z publikacji pozwanego, nie ma żadnych informacji czy jakkolwiek inna osoba pobrała tę publikację z jej konta na portalu chomikuj.pl. (...) nie wykazał, by ktokolwiek ściągnął plik od pozwanej.

Sąd ustalił

Umową z dnia 26 marca 2004 roku zawartą pomiędzy powodem prowadzącym szkołę językową a I. K., R. S. i C. S. zwanymi wykonawcami, zlecono im opracowanie materiałów dydaktycznych. Zgodnie z paragrafem 1 umowy, wykonawca zobowiązał się opracować i napisać materiały dydaktyczne do nauki języka włoskiego oparte na metodzie

bezpośredniej składających się z 4 części podręczników obejmujących swym zakresem słownictwo i struktury gramatyczno - semantyczne pozwalające osiągnąć poziom języka umożliwiający swobodną komunikację. Zgodnie z paragrafem 2 ust 1 umowy, wszelkie prawa autorskie związane z materiałami dydaktycznymi będącymi przedmiotem umowy posiada zamawiający i stają się jego własnością od dnia podpisania niniejszej umowy (k. 8). Zgodnie z paragrafem 4, z tytułu wykonania przedmiotu umowy zamawiający miał zapłacić wykonawcy wynagrodzenie w kwocie 12 000 zł brutto w 4 ratach (k. 110-111).

Pozwana była użytkownikiem serwisu „chomikuj.pl” na którym to założyła konto bez hasła, powszechnie dostępne. W okresie od dnia 3 maja 2011 roku do dnia 17 grudnia 2012 roku pozwana umieściła na koncie materiały do nauki języka włoskiego metodą bezpośrednią pod nazwą „Metodo D. + libro” nie posiadając do tego żadnych uprawnień. (...) te nie były zabezpieczone hasłem i mogła je pobrać każda osoba odwiedzająca serwis i posiadająca transfer danych. Plik „Metodo D. + libro” pozwana znalazła na innym koncie serwisu „chomikuj.pl” nie korzystając z niego. W postępowaniu karnym wpłaciła przekazem pocztowym powodowi kwotę 80 zł która to kwota została jej zwrócona przez powoda (okoliczności niesporne, k. 134 w aktach III K 808/14 w zał).

Następnie, w dniu 4 października 2013 roku powód zawarł z każdą z 3 osób będących stroną umowy z dnia 26 marca 2004 r. na opracowanie materiałów dydaktycznych kolejną umowę zgodnie z którą, wykonawca przeniósł na zamawiającego autorskie prawa majątkowe do rozporządzania i korzystania z utworu w postaci materiałów dydaktycznych pt. język włoski metoda bezpośrednia bez ograniczeń czasowych i terytorialnych na wszelkich polach eksploatacji tj., w zakresie utrwalanie i zwielokrotnianie utworu, wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu w tym techniką drukarską, zapisu magnetycznego oraz techniką cyfrową; w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami na których utwór utrwalono - wprowadzanie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy; w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w punkcie 2, publiczne wykonywanie, wystawianie, wyświetlanie, odtwarzanie oraz nadawanie i reemitowanie a także publiczne udostępnianie utworów w taki sposób aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i w czasie przez siebie wybranym w tym w szczególności za pośrednictwem sieci komputerowych. Zgodnie z jej postanowieniami, wykonawca przenosi na zamawiającego prawo do zezwolenia na wykonanie praw zależnych a więc na rozporządzanie i korzystanie z opracowań, modyfikacji, przeróbek, zmian i adaptacji utworu jak również tłumaczenia dzieła na inne języki. Zamawiającemu przysługuje prawo wyłącznej decyzji o sposobie wykorzystania dzieła w szczególności o terminach i sposobów rozpowszechnienie dzieła. Natomiast wynagrodzenie obejmuje wszelkie koszty i należności na rzecz wykonawcy wynikające z niniejszej umowy. Wynagrodzenie obejmuje także wynagrodzenie z tytułu przeniesienia praw w szczególności wynagrodzenie z tytułu korzystania i rozporządzanie dzieła na wszelkich polach eksploatacji (k. 9-17).

Na stronie internetowej szkoły prowadzonej przez powoda z datą 13 marzec 2014 znalazła się informacja o możliwości otrzymania pisemnej z zgody na nieograniczone korzystanie z utworów do których powód posiadał wyłączne prawa majątkowe autorskie. Opłata związana z udzieleniem licencji wyrażającej zgodę na korzystanie i dalsze rozpowszechnianie utworów wynosiła 3.500 zł (k. 6-7).

Sąd nie dał wiary powodowi, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności zbywał utwór wraz z licencją wyrażającą zgodę na wykorzystanie i dalsze rozpowszechnianie utworu za kwotę 3.500 zł oraz, iż nie było możliwości sprzedaży utworu bez takowej licencji. Powód wskazał iż wartość podręcznika przyjmował na kwotę 59 zł. Za taką też kwotę studenci mogli nabywać tę książkę na kursie językowym w szkole która wykupiła utwór wraz z licencją. Należy zauważyć, iż warunki nabycia za kwotę 3.500 zł noszą datę 13.03.2014 r. (taka data widnieje w lewym górnym rogu przedłożonej kopii) i stanowią około 30% kosztów nabycia przez powoda utworu 10 lat wcześniej. Trudno uznać więc za wiarygodne, iż powód zbywał kurs na wskazanych przez siebie zasadach za kwotę 3.500 zł. Niezależnie od tego, powód nie wykazał by sam kurs był kiedykolwiek przedmiotem jakiegokolwiek obrotu w jakiegokolwiek formie. Gdyby powód faktycznie zbywał przedmiotowy utwór na wskazanych warunkach zapewne bez problemu mógłby uiścić opłatę od pozwu w kwocie 175 zł podczas gdy wnosił o zwolnienie go z kosztów z powodu trudnej sytuacji. Z zeznań wynikało, iż w roku poprzedzającym sprzedał parę licencji więc nie powinien mieć problemu z tą kwotą. Nadto, trudno uznać za wiarygodne by zaproponowane szczególne a zarazem wyłączne warunki sprzedaży kursu językowego były na rynku szkół językowych ofertą realną albowiem powód nie poparł swego stanowiska żadnymi dowodami. Nie wiadomo

nadto, na jakim nośniku za kwotę 59 zł uczniowie w szkołach językowych mieliby dokonać zakupu kursu. Zwrócić dodatkowo trzeba uwagę, iż na zarzut pozwanej powód wskazał, iż dokonał ponad 1.000 zawiadomień do organów ścigania w związku z naruszeniem praw autorskich. Wydaje się iż znaczny zakres podjętych działań powinien wynikać z zakresu prowadzonej działalności. Stan ten jednak nie znajduje odzwierciedlenia w przeprowadzonych dowodach.

Sąd zważył

W niniejszej sprawie powód domagał się odszkodowania za naruszenie praw autorskich. Wskazał, iż poniósł szkodę w wysokości 3.500 zł wskazując szczegółowo sposób jej wyliczenia. Podniósł, iż kurs językowy dostępny był jedynie z licencją na wykorzystanie i dalsze rozpowszechnianie za kwotę 3.500 zł. Kwotę szkody wyliczył zaś odwołując się do wartości podręcznika (59 zł) okresu hipotetycznego kursu (od 8 do 10 miesięcy nauki), ilości powstałych grup (6 grup językowych po 10 osób każda).

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zgodnie z art. 11 zd. 1 k.p.c., ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. W toczącym się postępowaniu karnym nie zapadł jednak wyrok skazujący a samo postępowanie warunkowo umorzono. Zatem poczynionymi ustaleniami sąd cywilny nie jest związany. Nie mniej jednak, pozwana przyznała fakt, iż 17 grudnia 2012 roku posiadała na swoim koncie „chomikuj.pl” materiały do nauki języka włoskiego metodą bezpośrednią pod nazwą „Metodo D. + libro”.

Z podnoszonych przez powoda twierdzeń wynikało, iż dochodził on naprawienia szkody na zasadach ogólnych. Powód zobowiązany przez Sąd wskazał, iż domaga się odszkodowania, podając szczegółowo sposób jego wyliczenia. W myśl art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, uprawnionemu przysługuje roszczenie o naprawienie wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych. Oznacza to, iż zastosowanie znajdują ogólne zasady odpowiedzialności odszkodowawczej przewidziane w art. 415 k.c. i nast. właściwe dla odpowiedzialności deliktowej. Chodzi więc o odpowiedzialność opartą na zasadzie winy, odnoszącą się do szkody poniesionej przez podmiot autorskich praw majątkowych w zakresie, w którym istnieje związek przyczynowy pomiędzy nią a czynem bezprawnym. Przy ustalaniu wysokości odszkodowania uwzględnia się zarówno *damnum emergens*, jak i *lucrum cessans*. Specyfika ustalania wysokości szkody spowodowanej naruszeniem autorskich praw majątkowych wiąże się przede wszystkim z tym, że szkody te polegają na utracie spodziewanych korzyści z ekonomicznej eksploatacji dzieła. Zadaniem uprawnionego przy określaniu *lucrum cessans* jest wykazanie z wysokim stopniem prawdopodobieństwa rozmiarów korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doszło do naruszenia praw autorskich. Z kolei uszczerbek majątkowy uprawnionego w zakresie *damnum emergens* obejmować powinien nieuzyskane wynagrodzenie autorskie, niepokryte dochodami koszty poniesione w celu zwielokrotnienia i rozpowszechnienia dzieła.

Prawa autorskie są zbywalne, przepis art. 41 ust 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych statuuje tą zasadę. Jedną z charakterystycznych cech autorskich praw majątkowych jest ich podzielność. Przedmiotem obrotu mogą być poszczególne uprawnienia cząstkowe. Jednakże warunkiem rzeczowej skuteczności przeniesienia ich jest to, by wskazany w umowie zakres korzystania mógł być uznany za pole eksploatacji w rozumieniu art. 50 ustawy. W uznaniu Sądu, przedmiotem umów mogą być jedynie uprawnienia cząstkowe albowiem ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych w sposób wyraźny akcentuje niedopuszczalność zbycia autorskich praw majątkowych w całości tj. zastąpienia przez nabywcę zbywcy w zakresie wszystkich praw autorskich do konkretnego utworu. Powód wywodził, iż umową z dnia 26.03.2004 r. nabył prawo autorskie do utworu z którego wywodzi swe roszczenia. Jednakże zgodnie z paragrafem 2 ust 1 tejże umowy doszło do zbycia autorskich praw majątkowych w całości. Strony nie wskazały pól eksploatacji na których nastąpiło przeniesienie autorskich praw majątkowych. Skoro tak, uznać zatem należy, iż umową z 26.03.2004 r. współtwórcy nie dokonali skutecznego zbycia autorskich praw majątkowych do utworu – kursu językowego. W niniejszej sprawie do skutecznego przeniesienia praw autorskich doszło dopiero umową z dnia 4.10.2013 r. Tym samym, z tym dniem powód w rozumieniu art. 79 ustawy stał się „uprawnionym, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone. Bezskuteczne jest natomiast poczynione w umowie z 4.10.2013 r. zastrzeżenie o wstecznym przeniesieniu tychże praw. Umowa przenosząca autorskie prawa majątkowe jest umową dwustronną o charakterze zobowiązująco - rozporządzającym. Dopiero tego

rodzaju umowa przenosi uprawnienia ze zbywcy na nabywcę, wywołuje skutek rozporządzający w odniesieniu do uprawnień częściowych wymienionych w umowie z 4.10.2013 r. Powód nie wykazał, by w świetle zasad wynikających z art. 65 k.c. przeniesienie praw o których mowa w umowie z 2004 roku miało ten charakter tym bardziej, iż sam wskazał na wątpliwości natury prawnej. Strony umowy z 2004 wątpliwości co do przeniesienia praw autorskich nie miały skoro w 2013 r. zawarły w tym zakresie umowę i przeniosły uprawnienia poszczególnych pól eksploatacji. Pozwana – jak przyznała – do dnia 17.12.2012 r. posiadała plik z utworem a zatem, w okresie tym powodowi nie przysługiwały roszczenia z tytułu naruszenia tychże prawa autorskich. Zgodnie z art. 79 ustawy uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone może dochodzić roszczeń. Uprawnionym powód powód stał się dopiero 4.10.2013 r albowiem wówczas skutecznie nabył prawa autorskie i to pomimo zapisu, iż umowa wchodzi w życie ze skutkiem od dnia 25.03.2004 r. z uwagi na skutki rozporządzająco – zobowiązujące umowy. Powód nie wykazał natomiast by po dniu 4.10.2013 r. pozwana naruszyła przysługujące mu prawa autorskie do wskazanego utworu.

Na marginesie podnieść należy, iż niezależnie od braku uprawnienia powoda, powód zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu nie wykazał przesłanek odpowiedzialności pozwanej opartej na art. 415 kc i nast. w szczególności w zakresie winy naruszciciela oraz rozmiaru szkody. Nie ulega wątpliwości, iż roszczenie o naprawienie szkody na zasadach ogólnych obarczone jest trudnościami dowodowymi, powód zaś nie wykazał by możliwość osiągnięcia określonych korzyści majątkowych rzeczywiście istniała, bez względu na jego subiektywne przewidywania.

O kosztach orzeczono na zasadzie art. 98 par 1 kpc w zw z § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu które to znajdzie zastosowanie w sprawie z uwagi na termin wytoczenia powództwa.